

Europeizacja prawa żywnościowego – zagrożenia i korzyści

Wprowadzenie

Polityka wobec rolnictwa została określona dopiero w Traktacie Rzymskim z 1957 r. Wcześniej żadna organizacja międzynarodowa ani instytucja nie stworzyła tak jednolitej polityki odnoszącej się do problematyki rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

Nie dziwi zatem to, że określenie „wspólna polityka rolna” jest niemal natychmiast kojarzone z Unią Europejską¹. Opiera się ono bowiem zarówno na źródłach prawa pierwotnego, jak i wtórnego Unii Europejskiej. Do pierwszej grupy należy zaliczyć traktaty, w tym: Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą podpisany w Rzymie z dnia 25 marca 1957 r., Traktat fuzyjny z dnia 8 marca 1965 r. o utworzeniu jednolitej Rady i jednolitej Komisji Wspólnot Europejskich, Jednolity Akt Europejski, Traktat o Unii Europejskiej z dnia 7 listopada 1992 r., Traktat z Amsterdamu z dnia 2 października 1997 r., Traktat z Nicei z dnia 26 lutego 2001 r. oraz Traktat z Lizbony z dnia 13 grudnia 2007 r. Wymienione akty prawne wprowadziły wiele zmian do prawa rolnego².

Wspólna polityka rolna oparta jest również na założeniach natury ekonomicznej, które mają charakter pozaprawny. Jej cele okre-

¹ S. Szumski, *Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 17.

² A. Jurewicz (red.), *Prawo i polityka Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 3-4.

ślone zostały w art. 38-44 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE), zaś jej szczególne zadania wskazano w art. 39 ust. 1 TFUE³. Trybunał w sprawie nr 68/86 United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland vs. Council of the European Communities stwierdził, że „działania w celu osiągnięcia zadań wspólnej polityki rolnej, w szczególności za pomocą wspólnych organizacji rynku, nie mogą pomijać wymogów odnoszących się do interesu publicznego, takiego jak ochrona konsumentów czy ochrona zdrowia i życia ludzi oraz zwierząt, wymogów, które instytucje Wspólnoty (obecnie Unii) muszą brać pod uwagę przy wykonywaniu swoich uprawnień”⁴.

Regulacje wspólnej polityki rolnej szczegółowo regulują wszelkie zagadnienia związane z prawem rolnym. Może o tym świadczyć fakt, że zdefiniowane zostały takie pojęcia, jak: producent rolny, produkt rolny i gospodarstwo rolne. Terminem „produkty rolne” wyrażono postanowienia Traktatu dotyczące rolnictwa⁵. Produkty rolne zostały zdefiniowane w art. 38 TFUE (art. 32 TWE, art. 38 TEWG). W ust. 1 zaznaczono, że oznaczają one „płody ziemi, produkty hodowli i rybołówstwa oraz produkty pierwszego stopnia przetworzenia bezpośrednio związane z tymi produktami”⁶.

Trybunał orzekł w sprawie 185/73 König, że najważniejszy jest związek ekonomiczny występujący między produktem podstawowym a produktem przetworzonym oraz istniejąca między nimi wyraźna współzależność ekonomiczna. Natomiast ust. 1 art. 38 TFUE w ogólny sposób określa produkty rolne jako podstawowe uzyskiwane z uprawy ziemi, rybołówstwa, hodowli, a także produktów pierwszego stopnia przetworzenia bezpośrednio związanych z tymi produktami.

Ust. 3 art. 38 TFUE zawiera bardziej szczegółowe odniesienia do aneksu obejmującego katalog produktów rolnych. Zauważyć moż-

³ Ibidem, s. 11-14.

⁴ LEX nr 127887.

⁵ P. Czechowski (red.), *Prawo rolne*, Warszawa 2013, s. 77.

⁶ A. Jurewicz, *Traktatowe podstawy unijnego prawa rolnego w świetle orzecznictwa. Zagadnienia prawne*, Warszawa 2012, s. 22.

na oddziaływanie produktów uwzględnionych w aneksie na niektóre produkty w nim nieuwzględnione odnośnie do regulacji rynku produktów na pozycję konkurencyjną⁷.

Należy zwrócić uwagę, że w sektorze rolnym stosowane są zarówno zasada swobodnego przepływu towarów, jak i swobodnego przemieszczania się osób. W związku z tym przyjmuje się, że obywatele państw członkowskich nawet w sytuacji, gdy ustawodawstwo Wspólnoty rozdziela kontyngenty pomiędzy państwa, mogą oni prowadzić firmy w sektorze rolnym i rybołówczym na terenie innych państw członkowskich. Trybunał orzekł to, odnosząc się do wspólnej polityki rybołówczej w sprawach C-46/93 i C-48/93⁸.

Prawo żywnościowe

Obserwowane jest coraz silniejsze oddziaływanie prawa żywnościowego na prawo rolne w prawie Unii Europejskiej. Jednak „Przewaga zwrotu »prawo rolno-żywnościowe« jest taka, że wyraża ono koncepcję, wedle której prawo żywnościowe nie może być oddzielone od prawa rolnego i odwrotnie”⁹. Na europejskie prawo żywnościowe wpływ mają dwie koncepcje. Pierwsza odnosi się do kwestii związanych z ochroną konsumenta w Unii Europejskiej, druga zaś skłania się ku bezpieczeństwu żywnościowemu¹⁰.

Prawo żywnościowe na początku rozwijało się jako prawo wertykalne. Było to następstwem zakłóceń swobodnego przepływu towarów, gdyż widoczne były różnice w standardach dla danego produktu między państwami istniejącego wówczas EWG. Zmiana metody regulacji na horyzontalną nastąpiła dopiero w latach 70. Efektem tego była możliwość stworzenia regulacji dla całej żywności. Za podstawowy akt prawa żywnościowego Unii Europejskiej uważane jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady

⁷ Ibidem, s. 22-28.

⁸ Ibidem, s. 33-34.

⁹ D. Gadbin, *Wpływ prawa żywnościowego na prawo rolne*, Poznań 2010, s. 26.

¹⁰ Ibidem, s. 27.

nr 178/2002. Określono w nim w szczególności procedury w sprawie bezpieczeństwa żywności oraz ustanowiono Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności¹¹.

Prawo żywnościowe – zgodnie z art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 178/2002 – oznacza „przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne regulujące sprawy żywności w ogólności, a ich bezpieczeństwo w szczególności, zarówno na poziomie Wspólnoty, jak i na poziomie krajowym; definicja ta obejmuje wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności oraz paszy produkowanej dla zwierząt hodowlanych lub używanej do żywienia zwierząt hodowlanych”¹².

Sam termin „żywność” ma swą definicję legalną w art. 2 rozporządzenia nr 178/2002. Zgodnie z nim żywność lub „środek spożywczy” oznacza „jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub których spożycia przez ludzi można się spodziewa; »środek spożywczy« obejmuje napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki. Definicja ta obejmuje wodę zgodną z normami określonymi zgodnie z art. 6 dyrektywy 98/83/WE i bez uszczerbku dla wymogów dyrektyw 80/77/EWG i 98/83/WE”¹³.

Wśród celów prawa żywnościowego Małgorzata Korzycka-Iwanow i Paweł Wojciechowski wyróżnili cele publicznoprawne i prywatne. Do celów publicznoprawnych zaliczyli m.in. ochronę życia i zdrowia konsumenta żywności, ochronę interesów ekonomicznych konsumenta żywności, ochronę zdrowia i dobrostanu zwierząt gospodarskich, ochronę roślin, jak również ochronę środowiska naturalnego człowieka ze względu na ścisłe powiązanie z produkcją, przetwarzaniem i dystrybucją żywności. Natomiast do

¹¹ P. Czechowski (red.), op. cit., s. 433-434.

¹² M. Czapka, A. Jochymczyk, *Leksykon podstawowych pojęć z zakresu prawa żywnościowego*, Bytom 2011, s. 61.

¹³ Ibidem s. 133.

celów prywatnych, czyli celów przedsiębiorców sektora żywnościowego zaliczyli: produkcję pierwotną żywności, przetwarzanie i dystrybucję żywności.

Wspólna polityka Unii Europejskiej nie objęła żywności. Unia jednak zgodnie z art. 6 ma kompetencje do „prowadzenia działań mających na celu wspieranie, koordynowanie i uzupełnianie działań państw członkowskich, takich jak ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego”¹⁴.

Prawo żywnościowe w Polsce

Polskie prawo żywnościowe nigdy nie posiadało własnej definicji legalnej. Doktryna definiuje je jako „zespół wzajemnie ze sobą powiązanych norm prawnych, regulujących jakość żywności oraz jej produkcję i obrót, ze względu na ochronę zdrowia człowieka (konsumenta)”¹⁵.

Jednak obecna ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia zawiera odesłanie do definicji z art. 3 pkt 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. W Polsce prawo żywnościowe postrzegane jest jako prawo sanitarne albo jako coraz bardziej oddzielające się od prawa rolnego, gdyż zauważalna jest coraz większa niezależność prawa żywnościowego od prawa rolnego.

Zgodnie z regulacjami obowiązującymi zarówno w prawie wspólnotowym, jak i polskim niedopuszczana do spożycia jest żywność określona jako niebezpieczna. Unijne kryteria określają, jaka żywność uznawana jest za niebezpieczną, zgodnie z art. 14 rozporządzenia (WE) nr 178/2002. Można uznać, że jest to żywność niespełniająca ustawowych wymagań zdrowotnych.

Określone zostały ustawowe definicje żywności szkodliwej dla zdrowia lub życia człowieka oraz środka spożywczego zepsutego.

¹⁴ P. Czechowski (red.), op. cit., s. 434-436.

¹⁵ M. Taczanowski, *Prawo żywnościowe w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 40-41.

Są to dwa odmienne terminy. Żywność niebezpieczna jest odpowiednikiem polskiego pojęcia środka spożywczego szkodliwego dla zdrowia lub życia człowieka. Żywność niebezpieczna obejmuje żywność szkodliwą dla zdrowia, żywność nieprzydatną do spożycia przez człowieka, z innych względów niż sama szkodliwość. Natomiast nieprzydatność do spożycia zgodnie z przeznaczeniem może wynikać z zanieczyszczenia, procesu gnilnego, rozkładu lub innych czynników skutkujących jego pogorszeniem. Z tego względu można uznać, że wpływ ustawodawstwa unijnego był znaczący na polskie prawo rolne¹⁶.

Zgodnie z art. 14 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 środek spożywczy zostanie uznany za niebezpieczny, jeśli jego działanie będzie miało szkodliwy wpływ na organizmy żywe oraz nie będzie nadawał się on do spożycia przez ludzi.

Podjęcie decyzji o tym, czy określony środek spożywczy zostanie uznany za niebezpieczny, jest zależne od dwóch warunków. Pierwszy z nich będą stanowiły zgodnie z art. 14 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 „zwykłe warunki korzystania z żywności przez konsumenta oraz wykorzystywania jej na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji”. Drugim warunkiem będą „informacje przeznaczone dla konsumenta, z uwzględnieniem informacji na etykiecie oraz inne informacje zwykle dostępne dla konsumenta dotyczące unikania konkretnych negatywnych skutków dla zdrowia związanych z daną żywnością lub rodzajem żywności”.

W rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 wskazano także sytuację, kiedy będzie możliwe zdecydowanie o tym, że dany środek spożywczy jest szkodliwy dla zdrowia. Zgodnie z art. 14 ust. 4 wyżej wskazanej regulacji prawnej należy mieć na względzie nie tylko możliwość wystąpienia skutków (o różnym natężeniu) dla zdrowia u osoby spożywającej określony środek spożywczy, ale również wystąpienie tych skutków u następnych pokoleń. Uwzględnia się także prawdopodobne skutki skumulowania toksyczności oraz

¹⁶ Ibidem, s. 65-68.

szczególnością wrażliwość zdrowotną występującą u określonej grupy konsumentów, gdy ten środek spożywczy jest skierowany dla tej grupy konsumentów.

Ponadto w sytuacji określenia, czy dany środek spożywczy nie nadaje się do spożycia przez ludzi, trzeba uwzględnić przyczynę z powodu, której nie może być on spożywany przez ludzi, np. zanieczyszczenia, czynniki obce, proces gnilny, psucie czy rozkład. Środek spożywczy zostanie również uznany za niebezpieczny, jeśli będzie stanowił część transzy, partii bądź dostawy żywności, która należy do takiej samej kategorii albo klasy, z wyjątkiem sytuacji, gdy w wyniku szczegółowo przeprowadzonej oceny nie będzie dowodów na potwierdzenie tezy, iż pozostała część transzy, partii albo dostawy jest niebezpieczna. Za bezpieczną (pod względem czynników ujętych w szczegółowych przepisach Unii Europejskiej) jest uważana żywność, która spełnia wymagania wskazane w przepisach unijnych regulujących bezpieczeństwo żywności.

Zgodnie z art. 14 ust. 8 rozporządzenia (WE) 178/2002 ustawodawca wskazał, że mimo spełnienia przez żywność wymagań zawartych w szczegółowych przepisach unijnych władze państw członkowskich mogą stosować ograniczenia odnoszące się do wprowadzenia albo żądania wycofania z rynku danego środka spożywczego, jeśli znajdą przesłanki świadczące o tym, że jest on niebezpieczny. Ponadto w sytuacji braku szczegółowych regulacji unijnych żywność będzie uważana za bezpieczną, jeśli spełni szczegółowe wymagania zawarte w ustawodawstwie krajowym państwa członkowskiego, na którego terytorium jest wprowadzona do obrotu. Jednakże przepisy krajowe dotyczące wyżej wspomnianej kwestii mają być sporządzone oraz stosowane bez spowodowania uszczerbku dla postanowień regulacji unijnych.

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej nastąpiła zmiana regulacji w rolnictwie oraz w przetwórstwie w zakresie bezpieczeństwa żywności. Uproszczone regulacje o wsparciu na inwestycje w gospodarstwach rolnych, na dostosowanie się do standardów wspólnotowych, jak również na finansowanie pomocy technicznej. Przejawem implementacji ustawodawstwa wspólnej

polityki rolnej było przejście ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., która zakresem swym obejmowała „zasady ustalania wielkości nadmiernych zapasów oraz ustalania i wnoszenia opłat od nadmiernych zapasów produktów rolnych i cukrowych”¹⁷.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wymagało przede wszystkim dostosowania ustawodawstwa krajowego do poszczególnych branżowych rynków rolnych oraz polityki strukturalnej, a także dostosowania do zasad bezpieczeństwa żywności oraz prawa weterynaryjnego¹⁸.

Bezpieczeństwo żywności i żywienia

„Bezpieczeństwo żywnościowe istnieje wtedy, kiedy wszyscy ludzie mają ciągłe i fizyczne możliwości zaspokojenia swoich dietetycznych potrzeb i preferencji poprzez zaopatrzenie się w odpowiednią ilość zdrowej i pełnowartościowej żywności potrzebnej do aktywnego i zdrowego życia. Dla osiągnięcia tego celu potrzebne są zintegrowane działania na wszystkich poziomach. Każde państwo może przyjąć strategię dostosowania do zasobów i możliwości realizacji indywidualnych celów i jednocześnie współpracować w skali regionu i całego globu w celu wypracowania rozwiązań dla problemów bezpieczeństwa żywnościowego w wymiarze ogólnosięciowym”¹⁹.

Definicja bezpieczeństwa żywności została wprowadzona przez Światową Konferencję Żywności FAO w 1974 r. Określiła ona bezpieczeństwo żywnościowe jako „możliwość zapewnienia ludności świata, danego kontynentu, wybranych grup społecznych danego kraju żywności wystarczającej do zapewnienia normalnego rozwoju psycho-fizycznego jednostek ludzkich”²⁰. Zapotrzebowanie na

¹⁷ A. Oleszko, *Prawo żywnościowe wspólnotowego rynku rolnego*, Kraków 2006, s. 17-18.

¹⁸ *Ibidem*, s. 18.

¹⁹ *Ibidem*, s. 38.

²⁰ *Ibidem*.

zróżnicowaną żywność należy łączyć z rozwojem rolnictwa zrównoważonego, a także agrośrodowiskowego, w tym ze wzrostem produkcji metodami ekologicznymi²¹.

Unia Europejska przywiązuje dużą wagę do bezpieczeństwa żywnościowego. Jest to widoczne w rozbudowywanych regulacjach dotyczących prawa żywnościowego oraz rolnego prawa żywienia. Potwierdzeniem tej tezy może być przyjęcie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 351/2011 z 11 kwietnia 2011 r., zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 297/2011, wprowadzające specjalne warunki regulujące przywóz paszy i żywności pochodzących lub wysyłanych z Japonii w następstwie wypadku w elektrowni jądrowej Fukushima. Coraz większego znaczenia nabierają także systemy jakości handlowej produktów.

Nastąpił również wzrost znaczenia bezpieczeństwa żywnościowego z uwagi na istniejący kryzys w skali globalnej, objawiający się m.in. ubóstwem i głodem, którym Unia Europejska próbuje przeciwdziałać poprzez działalność wpływającą na poprawę łańcucha dostaw żywności.

Aby zagwarantować wdrożenie dyrektywy Rady (WE) 2002/99 z 16 grudnia 2002 r. ustanawiającej przepisy sanitarne regulujące produkcję, przetwarzanie, dystrybucję oraz wprowadzanie produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi, uchwalono ustawę z 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego. Wiele regulacji prawa żywnościowego znalazło się w rozporządzeniach wykonawczych²².

System wczesnego ostrzegania

„System wczesnego ostrzegania o bezpośrednim lub pośrednim zagrożeniu dla zdrowia ludzi, pochodzącym z żywności lub pa-

²¹ Ibidem, s. 39.

²² R. Budzinowski, A. Suchoń, K. Błażejewska, *Rozwój prawa rolnego w ostatnich latach*, „Przegląd Prawa Rolnego” 2001, nr 2, s. 41-42.

szy”²³ obejmuje wszystkie państwa członkowskie UE. Głównym jego zadaniem jest ochrona konsumentów przed niebezpieczeństwami wynikającymi lub mogącymi wynikać ze spożycia produktów żywnościowych. Państwa szybko przekazują sobie informacje o produktach żywnościowych, których spożycie może stanowić zagrożenie dla konsumentów. Dzięki temu mogą zapobiec zaistnieniu na rynku produktów niebezpiecznych dla konsumentów lub szybko je z niego wycofać. System działa wtedy, gdy zagrożenia dla zdrowia konsumentów obejmuje swym zakresem więcej niż jedno państwo członkowskie²⁴.

W Polsce również stworzono system wczesnego ostrzegania (RASFF). Funkcjonuje on na podstawie ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia. W jego ramach utworzono krajowy punkt kontaktowy. W Polsce w 2009 r. otrzymano 371 zgłoszeń o niebezpiecznej żywności i paszach, natomiast w 2010 r. zaobserwowano ich spadek (liczba powiadomień wyniosła 330). Należy podkreślić, że zarówno w 2009, jak i 2010 r. powiadomienia dotyczyły głównie chemicznego zanieczyszczenia żywności.

Częścią systemu bezpieczeństwa żywnościowego w Unii Europejskiej jest system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (RASFF). Zapewnia on ochronę konsumenta przez wykrywanie i ostrzeganie o produktach zagrażających zdrowiu. Można przyjąć, że prawie wszystkie wykryte i wycofane z obrotu produkty niebezpieczne oznaczają uratowanie zdrowia wielu konsumentom²⁵.

Żywność genetycznie zmodyfikowana

Początkowo przepisy wspólnotowe nie wprowadzały regulacji produktów genetycznie zmodyfikowanych. Później kwestię tę

²³ M. Korzycka-Iwanow, *Prawo żywnościowe. Zarys prawa polskiego i wspólnotowego*, Warszawa 2005, s. 143.

²⁴ Ibidem.

²⁵ D. Stankiewicz, *System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach RASFF*, Warszawa 2012, s. 3-6.

zaczęły regulować dyrektywy, m.in. dyrektywa nr 2003/4 oraz dwa rozporządzenia do niej: rozporządzenie nr 1829/2003 w sprawie żywności GMO i rozporządzenie nr 1830/2003 dotyczące możliwości śledzenia i etykietowania organizmów GMO, żywności GMO, a także paszy. Regulacje te wdrażają procedury dostępności informacji oraz uzyskania zezwolenia na wprowadzenie do obrotu żywności GMO.

W odniesieniu do organizmów genetycznie modyfikowanych można wyróżnić regulację horyzontalną i wertykalną. Regulacja horyzontalna dotyczy postępowania techniczno-genetycznego, źródeł ryzyka oraz niebezpieczeństwa, natomiast regulacja wertykalna określa daną dziedzinę lub określony produkt. Jest to istotne przy ustalaniu standardów dla różnych produktów, np. leków czy żywności. Przykładem regulacji horyzontalnych w UE są dwie dyrektywy: pierwsza z 23 kwietnia 1990 r. (nr 90/219) w sprawie zamkniętego użycia mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie; druga dotycząca zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych, która została uchylona przez dyrektywę z 17 października 2002 r. Obie dyrektywy są istotne zarówno dla państw członkowskich UE, jak i dla państw spoza niej. Tematyka dyrektyw obejmuje metody postępowania, począwszy od prac laboratoryjnych, aż po świadome uwalnianie GMO do środowiska²⁶.

Zgodnie zaś z dyrektywą nr 2001/18, zawierającą dość rozległą ocenę zagrożenia GMO dla środowiska, „produkt GMO, który ma być wprowadzony do obrotu, zawsze będzie uważany za groźny, dopóki wnioskodawca nie zaprezentuje satysfakcjonujących dowodów naukowych zapewniających o bezpieczeństwie i nieszkodliwości danego produktu GMO”²⁷.

Pierwszą w Polsce regulacją odnoszącą się do żywności genetycznie modyfikowanej była nieobowiązująca już ustawa z dnia

²⁶ I. Wrześniewska-Wal, *Żywność genetycznie zmodyfikowana. Aspekty prawne*, Warszawa 2008, s. 31-37.

²⁷ *Ibidem*, s. 62.

31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska. Akt ten zawierał luki i błędnie zredagowane przepisy. Pełne unormowanie przepisów w sprawie GMO zapewniła ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. Nie zajmowała się ona jednak problematyką inżynierii genetycznej. W art. 3 zawarto definicję legalną organizmu genetycznie modyfikowanego, stanowiącą, że jest „to taki, w którym materiał genetyczny został zmieniony w sposób niezachodzący w warunkach naturalnych, wskutek krzyżowania lub naturalnej rekombinacji, w szczególności przy zastosowaniu metod i technik” opisanych w tym artykule²⁸.

Naukowcy do dziś nie udowodnili ani pozytywnych, ani negatywnych skutków stosowania żywności genetycznie zmodyfikowanej. Jest to związane z zasadą ostrożności i analizą ryzyka. W przypadku koniecznej obrony życia i zdrowia ludzkiego państwa członkowskie nie muszą stosować postanowień porozumień handlowych, które gwarantują swobodny przepływ towarów.

Według WTO państwa członkowskie mogą wprowadzać niezbędne środki przeznaczone do ochrony życia ludzkiego i zdrowia, zwierząt lub roślin. Na szczeblu europejskim unormowano także kwestie związane ze znakowaniem żywności GMO. Zapewniona została kontrola i weryfikacja poprzez możliwość śledzenia produktów w obrocie²⁹.

Uwagi końcowe

Reasumując, należy stwierdzić, że europeizacja prawa żywnościowego w prawie rolnym objęła prawie wszystkie jego zagadnienia. Można również odnotować wpływ prawa unijnego na prawo żywnościowe w Polsce, co widać głównie w regulacjach prawnych. Korzyścią wynikającą z wpływu Unii Europejskiej na polskie prawo żywnościowe jest w szczególności zwiększenie

²⁸ Ibidem, s. 62-65.

²⁹ Ibidem, s. 112-181.

ochrony w zakresie życia i zdrowia konsumenta żywności, interesów ekonomicznych konsumenta żywności, zdrowia roślin oraz zwierząt gospodarskich.

Istotne jest także wprowadzenie systemu wczesnego ostrzegania, który może przyczynić się do ochrony konsumenta poprzez wykrywanie i ostrzeganie go o produktach zagrażających zdrowiu.

W przypadku żywności genetycznie modyfikowanej wciąż nie są znane skutki jej spożycia dla zdrowia człowieka. Mimo to prawo unijne zezwala na wprowadzanie do obrotu takich produktów.

Na podstawie przedstawionych zagadnień można stwierdzić, że europeizacja prawa żywnościowego w Polsce i na świecie miała zarówno negatywny, jak i pozytywny wpływ na funkcjonowanie poszczególnych państw, o czym świadczą wynikające z niej korzyści i zagrożenia.

Streszczenie

Rozważania zawarte w niniejszym artykule dotyczą wpływu prawa Unii Europejskiej na prawo żywnościowe oraz wynikających z tego korzyści i zagrożeń. Przedstawiono w nim także niektóre prawne regulacje niezbędne do zrozumienia zagadnień związanych z żywnością genetycznie zmodyfikowaną.

The Europeanization of food law – the risks and benefits

Summary

The article refers to the issues connected with the impact of EU law on food law and the resulting possible benefits and threats. Furthermore, some legal regulations necessary to understand issues connected with genetically modified food were presented.